

HAL
open science

Sveti Sava: EstEtika u učenju – znanje i nadahnuće učeniku

Blazenka Trivuncic

► **To cite this version:**

Blazenka Trivuncic. Sveti Sava: EstEtika u učenju – znanje i nadahnuće učeniku. Čas za ugled 10, 2024, Beograd (10), pp.161-166. hal-04761101

HAL Id: hal-04761101

<https://hal.science/hal-04761101v1>

Submitted on 15 Nov 2024

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Свети Сава:

Естетика у учењу – знање и надахнуће ученику

Наставник	Блаженка Тривунчић
Контекст	Школска слава Свети Сава се прославља у школама у Србији, у региону и у расејању. Светосавска приредба је најважнији културни догађај образовно-васпитног рада на српском језику ван матице. У допунској настави се користе и уџбеници који су решењем министра одобрени за употребу у Србији.
Наставна тема	Свети Сава
Предмет	Српски језик
Разред	4–8 разред
Циљ	Успостављање стваралачког дијалога са ученицима у поетском, ликовном, музичком и драмском медијуму посредством естетике дигиталног окружења и дидактичког подтекста изабраних уметничких остварења о Светом Сави.
Корелација и интеграција	Хоризонтално и вертикално повезивање садржаја из српског језика, историје, музичке и ликовне културе у корелацији са филмском и драмском уметношћу
Наставни садржаји	У припреми тематских часова и светосавске приредбе као слободне активности, поред наставних јединица прописаних и препоручених програмом, извориште непресушне инспирације „најдуже приче коју прича српски народ” чине и уметничке легенде Симеона Маринковића и Драгана Лакићевића, народне легенде које је забележио Станоје Мијатовић и анимирани филм „Престо Светог Саве“, Српске православне црквене општине у Љубљани.
Методе рада	Вербално-текстуалне, аудио-визелне, демонстративне, игровне
Облици рада	Индивидуални, групни, рад у пару
Очекивани исходи	<ul style="list-style-type: none">- Сликвито говори о животу и делу Светог Саве уз навођење података- Тумачи лик Светог Саве у уметничкој и народној књижевности- Показује самосталност у раду и истражује- Стваралачки се изражава поводом дела- Учествује у групном раду и у раду у пару- Драматизује легенду о Светом Сави

	<ul style="list-style-type: none"> - Даје предлоге и износи утиске, мишљење и ставове о врлинама - Учествује у сценском наступу глумом, рецитовањем и певањем - Критички се односи према резултатима рада
Опште међупредметне компетенције	Комуникација, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, компетенција за целоживотно учење, естетичка компетенција
Наставна средства	Дигитални алат Thinglink , Hot Potatoes (укрштеница), квизови, рачунар, пројектор; предлошци <i>Предања о Светом Сави, Народне приче и легенде о Светом Сави, На светога Савеу, Језичка асоцијативна игра; Поводом Попине песме; Име Стефан: извор; Поуке Светог Саве; Три манастира</i> ; филм <i>Светосавље – мир који се чује</i> , презентација <i>Храст и Растко</i> ; читанке, књиге прича и легенди о Светом Сави; мапе и постери; сценарио за приредбу
Опис дигиталног алата на коме се налазе материјали и прилози	Употреба дигиталног алата ThingLink у креирању интерпретативног модела омогућава примену разних „модела развијајуће наставе” целовит и интердисциплинарни приступ одређеној теми, креативност у стварању и продубљивању унутарпредметних и међупредметних веза, приказ вишеструких сензација, од визуелних до аудитивних. Дигитални постер на коме су наставни прилози ученицима је привлачно и подстицајно окружење, а рад у оквиру дизајнираног модела може бити вођен, истраживачки и слободан. У контексту светосавља, ово наставно средство пружа ефикасно укрштање вишеструких равни, од којих су најзначајније етичка и естетска: критичко изношење ставова ученика о принципима, вредностима, врлинама и идеалима са ликовном, литерарном и драмском продукцијом. За визуелни изглед електронског постера одабран је рад ученице четвртог разреда, који је био на првом плакату светосавских дана. Ознаке које светле (<i>књига, нота, филмска трака</i>), позивајући на откривање, представљају сам медиј и предлошке. Иза знака <i>плус</i> су додатне информације и изазови, знак <i>звезда</i> води на задатке, а <i>знак питања</i> – на квизове и игре. У знаку <i>срце</i> је сценарио светосавске приредбе са фотографијама. Решавањем питања у светлећим круговима означеним упитником, отвара се прозор са фотографијама, које носе упечатљиве утиске, а отварају многострука дијалогска поља. На пример, тачан одговор на питање који је синоним за реч храброст, поред одважности, смелости и јунаштва, води

на слику Добросава Боба Живковића и поруку: „Ако си у срцу цин, није важно што си мали”. Уједно, одређени задаци су употпуњени стваралачким радовима ђака, који подстичу на размишљање. У начелу, постер је додатно наставно средство, које може бити драгоцен у емоционално-сазнајној припреми ученика за предвиђене часове, али и у осмишљавању слободне активности, при чему се деца радо самостално и истраживачки „крећу” у дигиталном простору.

<https://www.thinglink.com/scene/1841437573000462822>

Припремне активности

- На часовима се читају и тумаче планирана књижевна дела о Светом Сави из читанки, уз рад у оквиру електронског постера, који започиње анимираним филмом и решавањем питања и квиза у облаку на постеру.
- Наставник упућује ученике на додатне материјале на постеру („Златно јагње”, 4. разред), народне приче о Светом Сави (4), приче Симеона Маринковића (5, 6) легенде и предања о Светом Сави (7, 8), „Савин монолог”, Д. Максимовић (7), „Свети Сава”, В. Попа (8. разред).
- Даје одабране легенде Д. Лакићевића и текст „Политикиног Забавника” са народним легендама које је записао С. Мијатовић уз задатак да драматизују једну легенду и изведу игроказ. (5-8)
- Заинтересованим ученицима 6, 7. и 8. разреда намењени су истраживачки задаци за израду квиза о историјату школске славе, дијалога о Храму Светог Саве и мапе о Савином жезлу.
- Наставник усмерава на ликовни израз у различитим техникама, кроз посматрање репродукција фресака и уметничких портрета Светог Саве, читањем поезије и датих описа портрета светитеља.

Ученици бирају активности и задатке према склоностима и интересовањима.

	Тематски дан
Уводни део 35 минута	<p>После слушања <i>Химне Светом Сави</i>, одвија се вршњачко учење:</p> <ul style="list-style-type: none"> - група ученика приказује и води квиз о школској слави, - ученички пар (из улога) изводи дијалог о Храму Светог Саве, - ученик представља мапу о Савином жезлу. <p>Интеракција са осталим ђацима се одвија кроз разговор, питања и објашњења. Наставник прати, допуњава, подстиче разговор о симболици и значају приказаних садржаја. Позива ученике да искажу мишљење, искуства и утиске.</p>
Главни део 75 минута	<p>Ученици приказују резултате индивидуалног, групног рада или рада у пару – играчке, ликовне радове, мапе и стрип: <i>Растао је дечак Растко, Портрет, Срећа, Златне руке, Лекција, О скривеним очима, Везуј конце за небо, Моја креативна мапа/ стрип</i>. После сваке драматизације се одвија дискусија, везана за садржај и поруке дела, али и за само извођење. Уз е-постер на видео-биму, представљање цртежа прати разговор о изгледу Светог Саве, читање описа, запажање детаља на уметничким сликама и свим портретима Савиним. Наставник прилази свакој групи и сваком ученику, прегледа радове, даје упутства и сугестије. Подстиче ученике да говоре и коментаришу.</p>
Завршни део (25 минута)	<p>Ученици оцењују презентације радова и извођење играчке.</p> <p>Презентација <i>Храст и Растко</i> и певање <i>На Светога Саву, Негујмо српски језик</i></p>
Евалуација	<p>Ученици кроз упитник вреднују активности и дају предлоге.</p> <p>Наставник припрема завршни облик сценарија.</p>
Домаћи задатак	<p>Наставник доставља ученицима сценарио са упутством да увежбавају улоге.</p> <p>Упућује заинтересоване ученике на додатне материјале из историје и културе: <i>Име Стефан, Поуке Светог Саве, Три манастира</i> и филм о манастирима.</p> <p>Пружа континуирану подршку и подстицај свим ученицима у раду.</p>
Провера остварености исхода	<p>Уз квалитет урађених задатака, тачне одговоре (тестови, квизови, укрштеница) и степен ангажовања, посебни ефекти рада мерљиви су и успешношћу наступа – достојанственим и свечаним опхођењем, реакцијама публике, утисцима и запажањима свих учесника, закључцима и задовољством ученика.</p>
Осврт на методички	<p>У савременом добу, посебно у интеркултуралној средини – и подучавање јесте уметност – својеврсни дизајн, начин комуникације у чијем је подтексту дијалог</p>

<p>приступ</p>	<p>о врлинама, непрекидно трагање за поступцима којима се буди мотивација, сазнајно и естетско надахнуће. Методички приступ почива на начелу поступности, од анализе ка синтези и продукцији – од емоционално-сазнајне припреме, преко садржаја намењених различитимзрастима ученика и уобичајених поступака везаних за тумачење књижевног дела, ка самосталном решавању квизова и укрштенице, истраживачком раду и стваралаштву. Усвајању знања доприноси активно учешће ученика у различитим типовима задатака уз подстицање на рад у пару или у групи, вежбањем компетенција говора, читања, писања и разумевања прочитаног. Целокупни процес чине поступци у својеврсној градацији и сарадничкој креативности, почев од наставникове благовремености у планирању, одабиру садржаја и креирању постера, стручном вођењу и подстицању ученика на самосталност и идејна решења, до јавног наступа и промоције резултата свих облика ученичког стваралачког изражавања. Предложени интерпретативни модел је у функцији развијања говорних вештина, правилног изражавања, заједништва, усвајања, неговања и афирмације врлина. Може бити инспиративан и применљив у редовној настави у сарадњи са учитељима и наставницима других предмета.</p>
<p>Литература и извори</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Велмар-Јанковић, С. <i>Златно јагње</i>. Београд: Стубови културе. 1998. - Вилотијевић, М., Вилотијевић, Н. <i>Модел развјајуће наставе I</i>. Београд: Учитељски факултет Универзитета у Београду. 2016. 7–204. - Влаховић, Г., Влаховић, Ј. <i>Читанка 7. Уџбеник из књижевности за седми разред основне школе</i>. Едука: Београд. 2019. - Лакићевић, Д. <i>Штан Светог Саве</i>. Партенон: Београд. 2018. - Маринковић, С. <i>Приче о Светом Сави</i>. Креативни центар: Београд. 2005. - Михајловић, В. <i>Светионик си наш</i>. Епархија рашко-призренска. 2019. - Николић, М. <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства. 2006. - Огњановић, М. <i>О скривеним очима и златним рукама</i>. Београд: Политикин Забавник. Бр. 3129, 25. 9. 2012. - Тривунчић, Б. „Час по час”. http://caspocas.weebly.com/. 2016–2023.